

Obvodné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
3. ročník, školský rok 2010/2011
Testové úlohy pre kategóriu F (6. ročník ZŠ a 1. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené*

1.* Na juhu Maďarska sa uskutočnila bitka, ktorá znamenala začiatok vyše 150-ročného tureckého panstva v strednej Európe. Pri úteku z bojiska sa uhorský kráľ utopil v potoku. Tureckej armáde sa otvorila cesta na hlavné mesto Uhorska.

- a) Kedy a kde sa odohrala táto bitka?
- b) Ako sa volal uhorský kráľ, ktorý sa utopil?
- c) Ktoré mesto bolo v čase bitky sídelným mestom Uhorska?

2.* V roku 1527 sa Uhorsko ocitlo v neobvyklej situácii – malo dvoch kráľov. Ich podobizne sú na priložených obrázkoch.

A

B

- a) Uved'te mená obidvoch uhorských kráľov a prirad'te ich k správne mu obrázku.
- b) Jeden z týchto kráľov vyslal posolstvo s prosbou o pomoc k panovníkovi, ktorý mal zástavu s polmesiacom. Ako sa volal panovník a ktorej krajine vládol? Ktorý uhorský kráľ ho prosil o pomoc?

3.* Po obsadení Budína sa do Bratislavy presťahovali viaceré inštitúcie. Spomedzi uvedených vyberte tie, ktoré medzi ne nepatria.

Uhorská komora, úrad ostrihomského arcibiskupa, krajinský snem, úrad miestodržiteľa, Budínsky pašalik

4.* Na dlhé obdobie sa stala Bratislava hlavným mestom Uhorska.

- a) V ktorom roku sa ním stala oficiálne?
- b) Napíšte, ako volali Bratislavu v tomto období Slováci, Nemci a Maďari.

5.* Rodák z Bardejova patril medzi najvýznamnejšie osobnosti protestantov na Slovensku v 16. storočí. Bol autorom zásad vierovyznania piatich východoslovenských miest.

- a) Ako sa volal?
- b) Vymenujte tri zo spomínaných východoslovenských miest.

6.* Naši predkovia odpradáva vedeli, že hory, ako sú Štiavnické vrchy alebo Slovenské Rudohorie, ukrývajú veľké bohatstvá v podobe rúd. Na území Slovenska to bola hlavne medená ruda. Med po spojení s inými kovmi mala vynikajúce vlastnosti. Uveďte ako sa volá kov, ktorý vznikne:

- a) zlúčením medi a cínu
- b) zlúčením medi a zinku

7.* Južnú hranicu Slovenska chránila sieť hradov. Spomedzi uvedených lokalít vyberte štyri, ktoré naozaj plnili túto úlohu.

Novohrad, Čachtice, Modrý Kameň, Červený Kameň, Plavecký hrad, Spišský hrad, Oravský hrad, Levice, Divín

8.* Muž menom Aetiops zohral významnú úlohu v dejinách jedného zo slovenských hradov.

- a) V dejinách ktorého hradu sa spomína?
- b) Akú významnú úlohu Aetiops zohral?
- c) Akého pôvodu (národnosti) bol Aetiops?

9.* Habsburgovci vytvorili silný štát, ale uhorská šľachta ťažko znášala obmedzenia svojich práv a postavila sa Habsburgovcom na odpor v niekoľkých šľachtických povstaniach. Aké pomenovania sa používali pre vojská Habsburgovcov a pre vojská uhorskej šľachty na konci 17. a na začiatku 18. storočia?

10.* Rudolf II. Habsburský mal rád „chémiu“ a jeho alchymisti sa pokúšali vyrobiť vzácny kov a hľadali zvláštny kameň. Aký kov chcel vyrobiť a aký kameň hľadal?

11.* V Banskej Bystrici existoval spolok „Bratstvo Božieho tela“.

- a) Predstavitelia akého povolania patrili k členom spolku?
- b) Aký bol cieľ tohto „Bratstva“?

12.* S gotickým kostolíkom v Ludrovej pri Ružomberku (na obrázku) je spojená povesť, podľa ktorej do jeho portálu (vchodu) sekali na pozdrav šľachtici šablami, po čom zostali v kameni hlboké ryhy. Tú najhrubšiu ryhu mal urobiť poľský kráľ Ján Sobieski vracajúci sa domov po veľkom víťazstve, ktoré privítala celá Európa.

- a) V ktorom roku a kde sa odohrala spomínaná bitka?
- b) Kto bol vtedy porazený?

13.* Zúčastnil som sa povstania Františka II. Rákociho. Keď sa skončilo, pridali som sa k jednej zbojníckej družine a zbíjal som s ňou dva roky. Potom ma chytili a v Liptovskom Mikuláši odsúdili na smrť. Ako sa volám?

14.* Na obrázku vidíte mincu z 18. storočia, ktorá sa používala na našom území. Ako sa nazývala?

15.* V roku 1713 vydal panovník Karol VI. tzv. pragmatickú sankciu. Čo bolo jej hlavným obsahom?

16.* Mala rada matematiku, na trón nastúpila ako 23 ročná, porodila 16 detí, príkladne sa im venovala. Aby boli vzdelané aj iné deti, nariadila zakladanie škôl a povinnú školskú dochádzku. Ako sa volala táto panovníčka na uhorskom tróne?

17.* Nájdite v osemismerovke mená štyroch významných slovenských učencov 18. storočia a vypíšte ich do odpovedovej časti testu.

W	R	U	B	O	R	T	K
P	L	A	N	T	Á	Á	D
I	J	N	U	T	L	I	Ú
O	B	E	L	O	L	N	S
M	U	E	N	R	O	A	N
I	T	R	S	A	K	E	L
A	E	A	H	A	R	B	A
B	S	F	Á	N	D	L	Y

18.* Jeden z uhorských panovníkov vydal dokument, ktorý zaručoval náboženskú slobodu na našom území.

- a) Ako sa volal tento dokument?
- b) V ktorom roku bol vydaný?
- c) Ako sa volal panovník, ktorý ho vydal?

19. Páni Thomsen, Darwin a Fuhlrott sa mohli stretnúť, lebo žili približne v rovnakom období. K menu každého z nich doplňte krajinu, odkiaľ pochádzali, a objav (alebo nález), ktorým sa preslávili.

20. V staršej dobe kamennej žilo niekoľko druhov človeka, kým sa vyvinul do súčasnej podoby. Latinské mená troch druhov sa nám však pomiešali. Pomôžte nám ich vytvoriť z nasledovných slabík a vypíšte ich spolu so slovenským názvom. Nasledne odpovedzte aj na ďalšie dve otázky v odpovedovej časti testu.

PIE TUS HA SA BI EREC NS LIS

21. Stopy po prítomnosti pravekých ľudí sa našli na najrôznejších miestach. Doplňte nasledovné vety, pri menách lokalít si pomôžte začiatočným písmenom.

- a) Na ostrove J... sa našiel chýbajúci článok medzi opicou a človekom zvaný
- b) V doline N ... sa našli v roku kosti pravekého človeka, ktorého poznáme pod menom odvodeným od názvu doliny.
- c) V jaskyni A v Španielsku sa po pravekých ľuďoch zachovali na stenách krásne
- d) Zo Slovenska poznáme osídlenie lovcov pri termálnych prameňoch v obci M.....

22. Z nasledovných slov vytvorte správne trojice pojmov, ktoré k sebe patria.

Minotauros, Schliemann, Agamemnón, Homér, Kréta, Maratón, Dareios, Odysea, Trója, Miltiades, labyrint, archeológ

23. Prečítajte si nasledujúci úryvok historického prameňa a odpovedzte na otázky.

Barbari na čele sA..... sa teda blížili aB..... s kráľom Leonidom, keďže išli na istú smrť, postúpili o hodný kus ďalej na širšie miesto priesmyku.

- a) Napíšte meno vládcu barbarov namiesto písmena „A“.
- b) Napíšte meno národa, ktorý sa skrýva pod písmenom „B“.
- c) V ktorom štáte vládol Leonidas?
- d) Ako sa volal priesmyk, ktorý sa spomína v texte?
- e) Ktoré vojsko zvíťazilo v bitke, ktorá sa odohrala v priesmyku?
- f) V ktorom roku došlo k tejto bitke?

24. Prečítajte si úryvok z Periklovej pohrebnej reči nad aténskymi vojakmi z roku 430 pred Kristom a odpovedzte na otázky. Namiesto písmen v texte vyberte jednu z ponúkaných možností a napíšte ju do odpovedovej časti testu.

„Máme**A**....., ktorá nenapodobňuje zákony susedov, ale je skôr vzorom pre iných než iní pre ňu. Naše zriadenie sa volá**B**....., lebo nie je vecou nevelkého počtu obyvateľov... Je to vláda**C**....., lebo štát spravujú viacerí. Podľa zákonov majú všetci občania**D**.....práva, pri výbere do verejných úradov má každý prednosť podľa**E**.....“

- a) namiesto písmena **A** : republiku, vládu, ústavu, monarchiu
- b) namiesto písmena **B**: timokracia, tyrania, oligarchia, demokracia
- c) namiesto písmena **C**: vojenských veliteľov, ľudu, bohatých, aristokracie
- d) namiesto písmena **D**: rovnaké, niektoré, osobitné, svoje
- e) namiesto písmena **E**: zásluh, schopností, majetku, postavenia

25. Na obrázkoch je meno panovníka zaznamenané v dvoch písmach. Prezrite si ich a doplňte nasledovný text.

1.

2.

Pod číslom 1. je nápis v**A**..... písme, pod číslom 2 v**B**..... písme. Panovník sa volá**C**..... .

Autori: PhDr. Anna Mydlová, Mgr. Štefan Podolinský, Mgr. Judita Poliačiková,
Mgr. Ľubomír Staňo

Recenzent: PhDr. Daniela Kodajová

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2011

© Slovenská komisia Dejepisnej olympiády